

Peter Hinckelmann Nicolaus Walther

De Anabaptismo Disputatio Elenctica Tertia Complectens Haeresios Anabaptisticae refutationem in loco De Persona Christi Eiusque Officio

Rostochii: Litteris Reusnerianis, 1613

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn737663332>

Druck Freier Zugang

*P. Kinkelmann.
R.M. theol. 1613.*

Collectio de anabaptismo, P. Hinkelmann, Fräses

1	Joh. Mallerii, De SS. scriptura	1613
2	D. Dancannus, De Deo trinitate	1613
3	N. Waltherii, De Persona Christi	1613
4	M. Strubii, De baptismo	1613
5	J. Taimmanni, De coena domini	1613
6	A. Friderici, De peccato originali	1613
7	P. Blankenhagen, De ecclesia	1613
8	J. Mulleri, De ministris ecclesie	1613
9	J. Sperberii, De ministerio ecclesiastico	1613
10	E. Lolepiti, De justificatione	1613
11	V. Garmannii, De bonis operibus	1613
12	J. von Bülowen, De libertate christiana	1613
13	P. Schartingii, De magistratu politico	1613
14	J. von Dike, De iudicio	1613
15	M. Michael, De conjugio	1613
16	H. Hestrius, De fine aucto	1613
17	G. Machau, De mercatura	1613
18	B. Smoldini, De resurrectione	1613

DE ANABAPTISMO
DISPUTATIO ELENCTICA
TERTIA

*Complectens Hæreses Anabaptistica refu-
tationem in loco*

De

PERSONA
CHRISTI EIUS,
QUE OFFICIO,
Quam

Divina S.S. Spiritus assistente gratia

Sub Præsidio

M. PETRI HINKELMANNI
Verbi Divini Ministri.

Private συζητήσεις subjicit

NICOLAVS WALTHERVS
Plaviensis.

4. Idus Febr. Hora locoq; consuetis.

ROSTOCHII

Litteris Reusnerianis, Anno 1613.

DE ANABAPTISMO
DISPUTATIO ELENTICA
TERTIA

P. ERSONA
CHRISTIANI
CATHOLICI

ΣΥΝΘΕΣΙΣ

DISPUTATIO ANTICATABAPTISTICA
III.

DE PERSONA CHRISTI
EIVUSQUE OFFICIO.

CONTINUATIO.

Examinatâ superius de Essentia Dei controversâ, & Cæciliæ methodi postulat, ut etiam de vera Christi persona, eiusq̄ officio, piâ placidâq̄ συζητησιν instituamus, ut re vocatis atq̄ examinatis ad Lydium verbi divini lapidem ad versa partis erroribus, quid purum, quid sincerum in hoc articulo sit, veritatis scopo attingamus atq̄ constanter probemus, quidq̄ verò contrâ repugnet, Anabaptistarum videlicet blasphemias, spurcissimo quæ ore ac corde in medium proferre minimè erubescunt, οὐδὲν δὲ, quantum fieri potest, damnare, exortere ac rejicere nãvemus. Ne autem ultra limites vagemur, sed commodiori ratione nostrum quoq̄ institutum promoveamus: in duobus hisce capitibus & refutandis agnatis erroribus, συζῶσιν huius disputationis constituemus.

I. De vera Personâ Filii Dei Domini nostri Jesu Christi cognitione, qua est *ὡς εἰς ἑν, ὡς εἰς λόγον, καὶ ὡς εἰς κατὰ φύσιν*, ut Iustinus ait; Unde etiam Filius Dei ipsam nuncupat vitam æternam (a).

2) Ioh. 17. 3

II. De ipsius officio.

CAPUT PRIMUM.

De Persona Christi.

A 2

Error

Error Primus.

Memno in
colloq. Trif
mariano.

Vide Form.
cont. art. 12.

Christus ex semine Adæ non venit, sed verbum
Dei expers peccati, est semen & origo carnis ipsius, ut
Iohannes inquit: Verbum caro factum est. Carnem i-
taque & sanguinem suum ex virgine non assumpsit, sed
è cœlo attulit.

REFUTATIO.

Hunc errorem gravissimum, quo maior vix cogitari po-
tesset, in hoc articulo præponere placuit, quo Adversarii nostri
Anabaptista blasphemant: Christum non habere suam carnem ex
substantia Adam, ex quo nos & omnes homines ipsam habent.
Somniant etiam, probari non posse, Christum Davidis aut Abra-
hæ semen esse. Atq; sic sceleratè nobis auferunt Messiam, quia ta-
lem comminiscuntur, qui non sit ex carne Abraham, Davidis, Ma-
riæ incarnatus, sed carnem suam ex sublimi cœlo deportavit, ut
Valentiniani olim somniarunt,

b) Gen. 3. 8.
15.

1. Contra quam blasphemam opinionem pugnat tota S. S.
Scriptura. Prima enim promissio Protoplastis (b) facta: Inimici-
tias ponam inter te & mulierem, & inter semen tuum, & semen
illius: ipsum caput conteret tuum, & tu calcaneo insidiaberis e-
ius; clarissimis docet verbis de Jesu Christo, quod is futurus sit se-
men mulieris; unde Eva putabat primogenitum suum esse illud se-
men mulieris, diabolo caput contriturum, sed in Persona errat.
Hanc eandem promissionem Dominus Abrahamo, Isaaco & Ia-
cobo repetivit his verbis: Benedicentur in semine tuo omnes gens
tes (c). Sic passim Christus appellatur Fructus ventris Mariæ,
Semen & Germen David, radix Iessæ, natus ex muliere, filius
hominis, frater noster, manifestatus in carne, participans de no-
stra carne & sanguine (d). Quæ omnia cum verè & propriè de
Redemptore nostro dicantur, verè quoq; eum humanam nostram
naturam ex Maria assumpsisse demonstrant

c) Gen. 22. 8.
18. & 26. 4.
c. 28. 14.
d) 2. Sam. 7.
12.
Ier. 23. 5.
Esa. 11. 1.
Mat. 1. 30. 23
Luc. 1. 7. 20

2. Ad

2. Ad hac testimonia, quae non ex peregrinis aut impertinentibus, sed propriis huius materiae sedibus deprompta sunt, ideoq; lucem obscurioribus locis, quos Anabaptistae passim anxie conquirunt, & sinceræ doctrinae opponunt, adferunt; adiungi possunt & illa, quae Christum in similitudinem hominum factum, & habitu inventum ut hominem, nobisq; per omnia similem excepto peccato affirmant, dum esurivit, sitiivit, dormiuit, ambulavit, sudavit, vigilauit, defatigatus, contristatus, lachrymatus est, crucifixus, mortuus & sepultus est (e) &c. Quibus omnibus solidissimè demonstratur, Christum cum hisce proprietatibus & conditionibus naturæ, quamvis incorruptis & non viciosis, veram tamen totam & integram naturam humanam nobis consubstantialem verè assumpsisse.

3. Id quod & ex Genealogia Christi haud obscurè constat (f), in qua describuntur naturales Filii Patrum, hoc est, qui ex ipsorum sanguine sunt procreati. Cum enim in hoc ordine & IESVS CHRISTVS pronuntietur Filius David & Abraham, ad quorum familiam natus Christus certitudinis ergò erat alligata, certum est, imò certissimum, quod Christus ex naturali sanguine Davidis & Abrabæ sit natus, id est, suam carnem ex ipsorum semine acceperit, & non eam ex cælo detulerit, ut blasphemant Anabaptistæ.

4. Tum & Christum per incarnationem, veram & nobis consubstantialem naturam humanam assumpsisse confitemur in tribus istis Oecumenicis Symbolis. Apostolico; Credo Iesum Christum, conceptum de Spiritu sancto, natum ex Maria virgine. Niceno; Descendit de cælo, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est. Athanasii; DEVS ex substantia Patris ante secula genitus, & homo ex substantia Matris in seculo natus. Perfectus Deus, perfectus homo ex anima rationali & humana carne subsistens.

5. Quin & illud Nazianzeni: τὸ ἀπεσκληρωτὸν ἀδελφῶν, quod

Gal. 4.4.
Mat. 16.13.
28.
1. Tim. 3.16.
Ebr. 2.14.16.

e) Matt. 4.
2.18. 21. c. 8.
24. c. 21. 18.
c. 26. 39.
Luc. 22. 44.
c. 19. 41.
Iob. 4. 6. 8. c.
11. 31. c. 19.
17. 28. 30.
40. 41.
f) Matt. 1.1.
Luc. 3. 23.

De fide
& Symbolo
cap. 4.

*) Hom. 4.
De Catechi-
zand. rudi.
De recta con-
fessione.
De Verbis
Apostoli.
Contr. Fau-
sum.
Apud. Ma-
ximum.
Lib. 3. de
carne Chri-
sti.

quod non est assumptum, non est curatum aut redemptum, assumptam nostram naturam in Christo ac redemptam demonstrat. Va elegantissime illud ex Augustino explicatur (g), qui inquit: Cum ista susceptio pro salute nostra gesta sit, cavendum est, ne cum quis credat aliquid nostrum non pertinere ad istam susceptionem, non pertineat etiam ad salutem. Necessario itaq; ad nostram salutem requiri dicimus, ut Mediator noster verus homo nobis similis existat. Nisi enim ex eodem genere, sicuti nos, propagatus sit, eius quoq; nulla ex parte participes esse possumus, nec ille nostri. Convenit igitur, ut ex eadem prosapia, Christus caro de carne nostra, & os ex ossibus nostris natus, nos a peccati stipendio immunes, & hereditatis aeternae consortes ac participes redderet.

6. Hic subjungimus testimonia Patrum (h) Gregorij: Redemptor noster homo nascendo, agnus moriendo, leo surgendo, & ad caelos ascendendo aquila factus est. Augustini: Esurivit Christus, qui omnes pascit: sicuti per quem creatur omnis potus, & qui spiritualiter panis est esurientium, fonsq; sitientium: ab itinere terrestri fatigatus est, qui seipsum nobis viam fecit in caelum: obmutuit & obsurdit coram conviviantibus, per quem murus locutus est, & surdus audivit: Vincit est qui de infirmitatum vinculis nos solvit: flagellatus est, qui omnia flagella dolorum de hominum corporibus expulit: crucifixus est, qui cruciatus nostros finivit: mortuus est, qui mortuos suscitavit. Idem: non liberaretur humanum genus, nisi sermo Dei dignaretur esse humanus. Idem: Formam viri assumendo, & de femina nascendo, utrumq; sexum hoc modo honorandum iudicavit. Iustini: Christum DEUM intelligimus ex miraculis, Hominem ex natura nostra simili. Ibidem: Unus filius & Dominus & Christus & unigenitus: natura vero duae, altera nostra altera nobis superior. Athanasij: sicut anima rationalis & caro unus est homo: ita Deus & homo unus est Christus. Theophilacti: Non aliam Christus praeter humanam hanc carnem assumpsit, quam & sanctificavit assumptam, & corona
na vis

na' vit condemnato peccato, quod carni inest, quam suscepisset.
Idem: Non liberati fuissetus à peccato & maledicto, nisi humana
natura caro esset, quam verbum induit, nihil enim nobis fuisset com-
mune cum alieno. Tertulliani: Eversum est eorum Dei opus,
eorum Christiani nominis & pondus & fructus, mors Christi nega-
tur, cum eius caro negatur.

Error Secundus.

IESUS CHRISTUS non est verus Deus, æternus,
omnipotens, cum patre & spiritu sancto in una impar-
tibili essentia: sed tantummodo cæteris sanctis superi-
or, quia plura spiritus sancti dona accepit, quam alius
quispiam homo sanctus.

Memus ex
Anabap.
annotat.
Vide Form.
Cons. art. 12

REFUTATIO.

Summa, ab Anabaptistis, hæc est in Personam CHRISTI
blasphemia, auribus Christianis nullo modo tolerabilis, qua Christi
Divinitatem, cum Arriani, Samosatensianis, Photinianis, Serve-
tianiis & aliis negant.

1. Cui primò opponimus immota S. S. Scripturae testimonia,
quibus CHRISTO in sacris literis (a), nomen Dei Proprium tri-
buitur. Hoc est nomen ejus, quod vocabunt eum JEHOVA ju-
sticia nostra. Et gentium Apostolus eum expressè DEVM nomi-
nat: Christus est ex patribus secundum carnem, qui est super o-
mnia Deus benedictus in secula. Item: circa controversiam ma-
gnam est pietatis mysterium, Deus est manifestatus in carne, sic
& Johannes beatus h'v o' d'ly: ut simus in IESU Christo, hic est ve-
rus Deus & vita æterna. Hæc est vita æterna, ut cognoscant te
solum verum Deum & quem misisti IESVM Christum (a). Et ali-
bi passim hoc nomen ei tribuitur.

2. Deinde & æternâ ejus generatione, Christum, cum Patre suo
cælesti

a) Hier. 23.
6. c. 33. 16.
Deut. 33. 29.
Rom. 9. 5.
1. Tim. 3. 16.
Ioh. 1. 8. 1. c.
17. 3.
1. Ioh. 5. 20.
Matt. 1. 23.
Act. 20. 28.
Phil. 2. 6.

b) Psal. 2. 7.
 Ioh. 1. 18.
 c. 3. 14. 16. 18
 c. 6. 69.
 1. Iob. 4. 9.
 Ebr. 1. 3.
 Col. 1. 15.
 2. Cor. 4. 4.
 Phil. 2. 6.
 c) Mich. 1. 2
 Psal. 8. 3.
 Prober. 8. 12.
 Ioh. 1. 1. c. 8.
 58.
 Col. 1. 17. 18.
 1. Iob. 1. 1. c.
 2. 13.
 Apoc. 1. 8. 17
 c. 21. 6. c. 22.
 13.
 Matth. 9. 4.
 5. c. 12. 15. 25
 c. 6. 8 c. 17.
 17. c. 18. 20.
 c. 28. 18. c. 22
 18.
 Luc. 22. 10. 31
 Ioh. 2. 24. 25.
 c. 17. 8.
 d) Deut. 6. 13
 c. 10. 20.
 Mat. 4. 10.
 Apoc. 14. 7.
 c. 19. 10.
 e) Mat. 8. 2.
 c. 9. 18. 27. c.
 15. 25.
 Luc. 24. 52.
 Rom. 14. 11.
 Phil. 2. 10.
 Apoc. 4. 8 9
 10. 11.

celesti ἰσοῦσιον καὶ ὁμοῖον Deum esse probatur; ex natura relatio-
 rum, qualis enim pater, talis & substantiâ necesse est sic filius: At
 Christus passim (h) filius Dei unigenitus nominatur, atq; καὶ ἕξ ἑρ-
 τῆς ἰσοῦσιον τῷ πατρί, imago patris, quia Patri suo ἰσοῦσιον. &
 Divina maiestate per omnia similis. Imago enim & similitudo,
 non est diversarum inter se rerum, sed similitum, undè & Deo similis
 vocatur.

3. Tum & *Attributa Divina de Christo in S. literis pronun-*
ciata, Divinitatem ejus confirmant. Ut, quod describitur egressus
ejus ab initio & à diebus æternitatis, & propterea æternus, & an-
te omnia existens, omnipotens ac omnipræsens dicitur, qui sit καὶ
δοξάσιον, & gloriam habeat æternam (c).

4. *Cultus quoq; soli Deo proprius qui est adorationis & fidu-*
ciæ, Christo tributus, eum verum esse Deum evincit. Cum enim
solus Deus sit adorandus (d), hunc Divinum honorem Christo exhibi-
bitum quoq; fuisse passim in sacris literis legimus (e). Et cum confi-
dens in homine, & carnem ponens brachium suum, recedere dicatur
à Domino, ac propterea maledictus pronuncietur (f), huiusmodi fi-
ducia in Christum collocanda præcipitur, & collocata legitur (g)
atq; sic Christo tanquam filio Dei, cum Patre suo idem honor & glo-
ria tribuitur (h), quam se Deus alteri non daturum se verissimè af-
firmat (i): Unde ἐπιδεικνῶς evincitur, Christum non nudum ac me-
rum hominem, sed verum quoq; esse Deum.

5. *Quod & ex operibus planè Divinis constat: ut sunt, crea-*
tionis, redemptionis, sustentationis, reconciliationis cum Deo, re-
missionis peccatorum, iustificationis, illuminationis, missionis S. S.
Spiritus, vivificationis, resurrectionis, judicij, exauditionis pre-
cum & salvationis, quæ omnia de Christo in sacris literis prædican-
tur (k). Cum verò hæc opera extra controversiam solius Dei sint,
Deum quoq; Christum demonstrant necesse est.

6. *Deniq; de Divinitate Christi plurima Patrum testimonia*
exstant, ex quibus pauca hæc notasse sufficiat. Bernbardus in-
quit

quit (D): Habemus Christum Iesum ex Patre nascentem, in patre
 cubantem, cum patre sedentem, sub patre pendentem, à patre am-
 bulantem, pro patre stantem, sine patre morientem, Gregorius:
 Christus est Dei potentia. Iustinus: Christum Deum intelligimus ex
 miraculis, hominem ex natura nostra similem. Idem: sicut nullus
 est locus, ubi non appareat sol; sic nullus erit locus, ubi non cogno-
 scatur Christus aut non intelligatur, Divinitas eius. Basiliius: Ego
 in forma Dei esse, perinde existimo, ac esse in Dei substantia. Sicut
 n. formam servi accepisse, in humanitatis substantia Dominum fu-
 isse significat: ita cum dicit in forma Dei esse, Divina substantia
 proprietatem significat.

Error Tertius.

Verbum caro factum est, perinde ut aqua in vinum
 est mutata in Cana Galilææ.

REFUTATIO.

Ex presenti hoc errore, luce meridiana clarius apparet, quos-
 dam illorum fanaticorum hominum, non n. omnes idem statuunt,
 non agnoscere duas in Christo naturas integras & perfectas essenti-
 is suis distinctas, sed Eurychianam *ὁμοῦ* cum Monophysitis,
 Monothelitis, ut alii fanaticis, statuere. Qui error eisi, probata in
 prioribus utraq; in Christo natura, ultiori refutatione non indige-
 re videatur, ne quid tamen hic desideretur, declarationis ergo se-
 quentes rationes subjungimus.

1. S. S. Scriptura de Christo loquens tanquam de una persona,
 haud obscuris vocabulis utramq; in una eademq; illa Persona (Christi)
 naturam notat. Vi quando angelus natiuitatem Christi Maria
 annuncians inquit (a): Id quod nascetur ex te sanctum, Filius
 Dei vocabitur. Et Apostolus: Misit Deus Filium suum na-

f) Jer. 17. 5.
 g) Matt. 9. 8.
 Mar. 9. 24.
 25.
 Ioh. 2. 11. c. 6.
 19. 35. 40. 41.
 Rom. 1. 5. 12.
 h) Ioh. 5. 23.
 1. Ioh. 2. 22.
 33.
 i) Esa. 42. 8.
 k) Matt. 4.
 21. c. 9. 6.
 Ioh. 1. 3. 9. c.
 4. 14. 42. c. 5.
 21. 22. 25. c. 6.
 11: 25. c. 14.
 12. c. 16. 7.
 Act. 4. 12.
 c. 17. 28.
 1 Cor. 15. 28.
 Col. 1. 16.
 l) Super
 canticum
 sermons de
 Abrab.
 De recta
 confessione.
 In c. 10. Mas
 Hom. 15. Ad
 versus En-
 nomium f.
 141.

B

tum

a) Luc. 1. 35.
 Gal. 4. 4.
 1. Tim. 3.

Rom. 1. 3.
Act. 20. 28.
1. Pet. 4. 1.

tum ex muliere. Deus manifestatus in carne. Filius Dei genitus ex semine David. Deus suo sanguine redemit Ecclesiam. Filius Dei passus est carne. Tum & in hoc Iohannis dicto in errore posico, duæ naturæ exprimentur per vocabula verbum & caro, atq; propterea pro nobis contra adversarios facit.

2. Deinde quemadmodum Adam non est mutatus in Spiritum vel animam, postquam inspirasset Deus in faciem eius spiraculum vitæ: sed retinuit corpus terrenum, adeoq; terra mansit: id vero quod non habuit, scilicet animam viventem, assumpsit. Et ut Angeli non mutantur in flammæ ignis, sed visibilem ejusmodi formam aliquando assumunt: Sic Filius Dei incarnatus, mansit quod fuit, videlicet, Infinitus, Præpotens, invisibilis, immortalis Deus: & quod non habuit, assumpsit nimirum personaliter, immutabiliter perfectam & integram naturam, corpus, animamq; rationalem indivise ac inseparabiliter. Juxta versiculi sententiam: Sum quod eram, nec eram quod sum, nunc dicor utrumq;.

3. Duas itaq; naturas in Christo agnoscences, non eum cum Nestorio dividimus, sed unum eundemq; Christum Mediatorem & Redemptorem credimus. Sicut n. in homine aliud est caro, aliud anima, sed utraq; unus idemq; homo: ita in Salvatore nostro duæ quidem sunt naturæ, sed unus Christus. Non ergo alter Christus Deus, alter homo est: non alter creatus, alter increatus: alter passibilis, alter impassibilis: non alter ex Patre, alter ex Matre: sed unus idemq; Christus Deus & homo: idem creatus & non creatus: idem passus & impassibilis: idem ex Patre genitus ante secula & in seculo ex Matre procreatus. Quem n. Filium sibi Pater consubstantialem genuit, hunc sibi tam unicum inq; omnibus omnino æqualem non passus est remanere solummodo suum, sed eundem ipsum voluit in rei veritate esse & Mariæ unicum & naturalem Filium: nec ita ut duo essent unus DEI, alius virginis Filius; sed unus idem ipse, qui Filius DEI in una persona esse filius

filius virginis, & qui filius virginis unus & idem ipse esset in una
persona Filius DEI. Est itaq; in Persona τὸ Λόγος εἴσι non
αἰν. & ἡγ. αἰν. &, tamen αἰνο ἡγ. αἰνο.

4. Credimus itaq; & confitemur, unionem Naturarum, Di-
vine & Humanae, in CHRISTO factam esse ἀτρέπας, incon-
vertibiliter, ἀσυνχύτως, inconfuse: ἀἀλλάστοις, incommutabiliter:
ἀδιαιρέτως ἢ ἀδιῶτως indivise seu indivulse, vel insolubiliter, sive in-
divisibiliter; ἡγ. ἀδιαιρέτως seu ἀχωρήτως indistincter in duabus
perfectis naturis, unam hypostasim habentibus.

5. Unde & Nazianzenus Christum nominat. Ἐπιφάνειον οὐδέποτε
propterea quod iam post incarnationem non una tantum sola vel
Divina vel humana in Christo natura sit, sed utraq; conjunctim com-
munem habeat hypostasim. Et præclare Theodoretus inquit (b):
Corpus Domini glorificatum non mutatum est, in aliam naturam
sed mansit corpus, divinam tamen gloria repletum.

b) Dialoge 2.

Error Quartus.

Christus quâ Homo, præter creatorum donorum
excellentiâ, nihil supra hominem habet.

Vide M. Lu-
ce Osandr.
Ench. cont.
Anab. cap. 5.
prop. 2. f.
116. 114.

REFUTATIO.

Non tantum Anabaptista Divinitatem in Christo, ut superius
vidimus, negant; sed & Divinam Majestatem Homini Christo in
Persona communicatam esse, cum Calvinianis & Pontificiis con-
cedere nolunt. Quæ Hæterodoxia blasphemâ in superioribus nostris
duobus collegiis AntiPapistico (a) & AntiCalvinistico (b) fusius
refutata est. Quare hic Majestatem Christo homini communi-
catam breviter tantum probamus.

a) Disp. 4.
cap. 1.
b) Disp. 4.
cap. 2.

1. Ipsi nominibus Divinis Christo homini in S. S. Scriptura
tributis. Expresse n. Deus & Filius Dei vocatur in conceptione
& natiuitate. Ut cum Evangelista nomen Immanuelis à Prophe-
ta prædictum (c) interpretatur nobiscum DEVS. Sic Angelus ad

c) Esa. 7. 14

Matth. 1. 13.
Luc. 1. 31. 32.
35.
Rom. 9. 5.
1. Cor. 2. 8.
1. Pet. 4. 1.
Iob. 20. 28.

Mariam: paries filium, qui erit magnus & filius Altissimi vocabitur. Sanctum quod nasceretur ex te filius Dei vocabitur. Et Apostolus inquit: Christus est ex Patribus secundum carnem qui est super omnia Deus benedictus in secula. Et eundem crucifixum idē Apostolus nominat Dominum gloriae, & Petrus, passum Christum in carne vocat filiū Dei. Thomas eum quem coram videbat & palpabat, agnovit pro Domino ac Deo suo. Quae nomina et si Christo secundum primū genus communicationis tribuantur, tamē id sit vi communicata Divinae Majestatis, ut reverā & non secundum Cinglianam Allaosin de homine Christo dicantur.

d) Ps. 8. 8.
Eph. 1. 22.
Matth. 11. 26
1. 18. 20. c. 23
18.

2. Atributis Dei, Christo secundum humanam naturam in S. S. literis assignatis. Vt sunt omnipotentia, omnipresencia, omniscientia, vis vivificandi, cultus adorationis (d). Quae omnia secundum Humanam naturam, quia in tempore illi data dicuntur, secundum regulam Achanasii, intelligi debere, extra controversiam est.

Iob. 2. 25. c.
3. 35.
Col. 2. 3.
Eph. 4. 10.
Phil. 2. 10.
e) 1. Tim. 2. 5.
Col. 1. 20.
2. Iob. 1. 7.
Act. 20. 20.
Gal. 3. 13.
Ebr. 2. 14.
1. Cor. 15. 56.

3. Operibus planē Divinis, quae Christo in S. S. Scripturae tribuuntur (e). Cum dicitur noster Mediator, qui nos cum Deo reconciliavit, à peccatis munda vit, sanguine suo redemit, legem implevit, mortem superavit, infernum destruxit, Diabolum vicit & c. Quae cum Christo secundum humanam naturam tribuantur, etiam solidissimē Majestatem Divinam ei communicatam probant.

f) Lib. 3. c. 7
15. 17.

4. Testimoniis Antiquitatis: quae variis & nominibus & verbis hanc communicatam Divinam majestatem Christo homini describunt, quando eam nominant, μετὰδοσιν, μετέπιησιν, περιελήλυθαι eis θεόν, δωρεάθεισιν, θεοποίησιν, μετοχήν θείας διωάμεως, διώκαμιν θεϊαν ἐς τῆ φύσει αἰδηρωπύη. Et præclarē Damascenus (f): Divina natura proprias glorificationes carni communicat, manet v. passionum carnis expers. Caro Domini locupletata est Divinis operationibus propter arctissimam ad verbum unionem.

Error

Error Quintus.

Christus tantum est in uno loco, Nempè in cælo.

REFUTATIO.

Et hic error Anabaptistis cum Calvinianis & Pontificiis est communis, quo omnipresenciam Christo homini per communicacionem, majestatis communicatam, sacrilegè negant.

1. Contra S.S. Scripturam quæ omnipresenciam carnis Christi passim verbis expressis atq; clarè asserens, affirmat, corpus Christi hanc habere dignitatem ex Personali unione cum Divinitate, ut simul in multis locis esse possit. Quemadmodum Christus suam non tantum promissit presenciam nobis, verum promissis quoq; stetit, quando Stephano in persecucione apparuit; Paulo Apostolo adfuit in viâ Damascenâ, & Hierosolymitanis in castris; Apostolis cooperatus est, & sermonem eorum per signa subsequencia confirmavit, idq; πανταχῶς.

2. Tum & pro Christi hominis omnipresencia argumenta nobis suppetunt quam plurima; quorum precipua ducuntur ab Unione hypostatica. Sic itaq; argumentamur: Quicquid est ὡσαυτως, ἀλύτως; ἀδιαιρέτως; καὶ ἀχωρίτως τῷ λόγῳ, qui est omnipresens, in ipsa omnipresencia, unitum, id omnipresens sic necesse est, ut ubicumq; altera naturarum ponitur, simul considerare & dari oporteat alteram: Ast τῷ λόγῳ omnipresenti, personaliter natura humana est unica: Ergò.

3. In λόγῳ nullus est locus, sed merum τὸ θεῖον καὶ ἀμείχτων φύσιν extra omnem loci rationem: Humana natura in Christo fuit assumpta in λόγῳ. Ergò Hum. Christi natura in hypostasi λόγῳ considerata, est extra, & supra omnia loca.

4. Quicquid subsistit subsistentia illocali, ac omnibus locis exemptâ, illud est presens in cælo & in terra: Christi caro tali subsistit subsistentia: Ergò. Argumenta plura pro omnipresencia Christi, ab articulo sessionis ad dexteram Dei, à collatione cum rebus Physicis, & ab absurdis si Christo homini omnipresencia negetur, deducâ, vide in collegio Anticalvinistico (b).

Vide D.
Schluß. ca-
tal. Heret.
lib. 12 f. 369.

a) Matt. 18.
20. & 28. 20.
Ioh. 3. 31. 32.
Apoc. 1. 13.
Ephes. 4. 10.
Col. 3. 17.
Act. 7. 5. 77.
Act. 19. 34.
Act. 23. 11.
Marc. 16. 20

b) Diss. 4. e.
2. Err. 4.

CAPUT SECUNDUM.
De officio Christi,

Error Primus.

Christus intus in sua anima iram Dei & poenas inferni non sensit.

REFUTATIO.

Quia negant, Christum suum corpus & animam ex Maria virgine assumpsisse, sed illud ex caelo secum attulisse statuunt, ut superius hanc errorem refutavimus, etiam in illo sidereo ac caelesti corpore eum nullum sensum doloris, irae Dei ac poenarum inferni sensisse affirmant.

a) Matt. 26.
37. 38.
Luc. 22. 43.
44.

1. Sed refutantur ex historia passionis Christi, in qua Spiritus sanctus per Evangelistas describens passionem Christi, hac vehementi vocum emphasi usus est (a): Christus assumptus discipulis cepit contristari & gravissime angri, (ad quo. eiv, id est, gravissime consternari ac pro dolore penè exanimari & deficere,) inquit, undiquaque tristis est anima mea usque ad mortem. Constitutus autem in agonia intentius orabat; erat autem sudor eius sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. Et apparuit illi angelus à caelo confortans eum. Quibus verbis summa Christi describitur anxietas & dolores infernales, quos in anima sua sensit, ex terribili Patris sui irati contra se iudicio, ob totius generis humani peccata in se derivata.

b) Esa. 53.
4. 5. 8.
Psal. 18. 5. 6.
2. Sam. 22. 5.
6.

2. Unde & alibi de eo affirmatur (b); quod verè languores nostros tulit, & dolores nostros ipse portaverit: Quod vulneratus sit propter iniquitates nostras, & attritus propter scelera nostra. Quod propter scelus populi percussus sit. Et ipse Salvator ante susceptam incarnationem per Regium Pfallcen, hasce infernales poenas in anima suscipiendas prae dixit his verbis: Circumdederunt me laquei mortis, & angustiae inferni invenerunt me, torrentes

Belial

Belial terruerunt me. Quae dicta, & in similia quàm plurima (c) luce meridianâ clariora de passione Domini nostri Iesu Christi præbent testimonia, ut, qui ea negat, meritò in tenebris plus quam cimmeriis ambulare, & nihil videre ac intelligere dicatur.

3. Quod si verò Christus iram Dei & infernales cruciatibus in passione sua non sustinuisset, utiq; ab iisdem nos homines, qui tanquam filii iræ sempiternis gehennæ cruciatibus addicti eramus, (d), liberare non potuisset. Quemadmodum itaq; activa sua obedientia pro nobis legem implevit, & iustitiæ Dei satisfecit, atque sic, quod nobis factu impossibile, præstitit: Ita etiam passiva sua obedientia iram Dei & pœnas infernales, nobis ob peccata sustinendas, cum peccatis in se derivando sustinuit, expiavit ac prorsus abolevit.

4. Id quod & solidissimè ex multiplicibus Dei promissionibus, de sua gratia & misericordia, peccatorum nostrorum remissione, pœnarum tum temporalium, tum æternarum condonatione (e) videre est: quæ, nisi Christus passione suâ pro iis iustitiæ divinæ satisfecisset, nobisq; cum Deo sic reconciliatis, gratiam & misericordiam eius meruisset, nobis obtingere non possent. Quia verò certissimæ ac verissimæ illæ, quas dixi, promissiones, nobis in verbo offerantur, perq; fidem conferantur, certissimum quoq; est ac verissimum, Christum passionis suæ satisfactione easdem nobis peperisse & acquisivisse.

5. Quemadmodum & de hac Christi passione, eiusq; merito præclara extant Patrum dicta. Augustinus enim inquit (f): Crux non ad impotentiae documentum, sed ad exemplum patientiæ suscepta est. Vbi tua vulnera curavit, ubi sua perculit. Ibi à morte sempiterna te sanavit, ubi temporaliter mori dignatus est. Item: Quid est quod Christus in morte turbatus est, nisi quia infirmos suæ infirmitatis voluntaria similitudine consolatus est, aut si qui suorum adhuc imminente morte turbantur.

Propter-

c) Psal. 22. 2.
7. 15. 16. &
69. 2. 5. & 21.
22.

Esa. 43. 24.

c. 50. 6.

Act. 20. 28.

1. Cor. 2. 8.

d) Eph. 2. 2.

12.

e) Ezech. 33.

11. 12. 16.

Osee. 11. 8.

9. c. 14. 4.

Amos 5. 14.

Jon. 3. 10. c.

4. 2.

Act. 10. 43.

f) Super Ioh.

serm. 3. Lib.

Prognost.

Super Ps. 113.

Super Lucam

lib. 5.

Lib. 20. Mo-

ral.

Propterea Christus damnationi mortis se subdidit, ut te à jugo damnationis erueret: Ille suscepit mortis seruitutem, ut tibi eribueret vitæ æternæ libertatem. Idem: Clamavit IESVS voce magna: DEVS, DEVS meus, quare me dereliquisti? Clamavit homo Divinitatis separatione moriturus. Gregorius: Cum posset nobis etiam non moriendo succurrere, voluit tamen hominibus moriendo subvenire: ut quod à nobis tolleret, ad tempus ipse sustineret.

Memius ex
Anab. ccxf.

Error Secundus.

CHRISTUS non passus est, ut satisfacere pro peccatis nostris, sed tantum ut exemplum nobis præberet; ut nos etiam pateremur, alioqui passio Christi ad salutem nemini prodest.

REFUTATIO.

Summa hac sua in meritum Christi preciosissimum blasphemiâ Anabaptista, peiores longè sunt ipsis Pontificiis, & quibuscumq; aliis detrahentibus merito Christi; & refutatione vix indiget hic crassus & palpabilis error, ob manifestam ejus quibuslibet ultrò obviam falsitatem, breviter tamen ex S. S. Scriptura subjunctis quibusdam rationibus ad eum respondebimus.

a) 1. Pet. 2. 21

b) 1. Tim. 1.
15.

Matt. 1. 21.

Act. 4. 12.

Ioh. 2. 2.

Ioh. 1. 29.

Esa. 43. 25.

Act. 20. 28.

1. Ioh. 1. 7.

c) Esa. 53. 6.

1. Etsi n. Christus sua passione nobis exemplum reliquerit, ut sequeremur vestigia ejus, ut Apostolus loquitur (a), tamen hic non est principalis, multo minus solus & unicus finis, verum ut pateretur pro nobis, quemadmodum hic finis præponitur; & eundem nusquam non S. S. Scriptura mutatis subinde verbis repetitum ob oculos ponit (b): quod Jesus Christus in hunc mundum venerit peccatores salvos facere: quod sit propitiatio pro peccatis nostris: sustulerit, ac deleverit peccata nostra: sanguine suo Ecclesiam redempturum, ac emunda verit nos ab omnibus peccatis, &c.

a. Idq; non tantum effectivè & merito (c), quatenus De-
us su-

us super Christum posuit iniquitates omnium nostrum, ac Christus ipse mortuus est pro peccatis nostris & resurrexit propter justificationem nostram, atq; semetipsum dedit precium redemptionis pro omnibus; sed etiam applicativè seu imputativè, ut per fidem nobis hoc Christi merito applicato & impuato, liberemur à peccatis, adoptemur in filios Dei, justificemur, & vitam ac salutem consequamur æternam (d).

3. Unde & Mediator Dei & hominum vocatur (e), quia inter Deum iratum & genus humanum reum peccati, mortis & æternæ damnationis se interponens, sustinuit iram Dei & pœnam peccati, sicq; genus humanum cum Deo reconciliavit. Et Angelus in natiuitate Christi, nominans eum Salvatorem, addit nominis hujus causam, quia saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Sic redemptor, justificator, reconciliator noster Christus dicitur, quia nos sanguine suo redemit, à Deo nobis factus est iusticia & redemptor: per eum reconciliata sunt omnia. Quod si non effecisset, neq; ut error habet, pro peccatis nostris satisfecisset, essent hæc nomina sine re, quod de Christo sine blasphemia dici non potest.

4. Imò omnia illa media offerentia, Verbum Dei ac Sacramenta Baptismi & Cœnæ Dominicæ; atq; applicans illud fidei, essent nullius valoris ac ponderis, nisi Christus satisfecit pro peccatis nostris, teste Apostolo: Si Christus non resurrexit (sc. propter nostram justificationem, ut superius (f) addidit) inanis est prædicatio nostra, inanis est & fides vestra (g). Nihil n. aliud in Verbo & Sacramentis nobis offertur, & fide applicatur, nisi meritum Christi: At efficacia vel maxima horum mediolorum passim in sacris literis descripta nobis commendatur. Evangelium n. dicitur potentia Dei ad salutem omni credenti (h). Baptismus describitur ut medium, adoptionis, regenerationis, renovationis in Spiritu S. sanctificationis ac æternæ salutis (i). Cœna Domini nobis communicat corpus & sanguinem Christi, & cum eo in unum corpus nos coniungit, ac omnia beneficia Christi nobis obsignat, inq; fide nos confirmat (k). Fides re-

C

missio-

Rom. 4. 25.
1. Tim. 2. 6.
Matt. 20. 28.

d) Rom. 3. 28.
C. 4. 5. 16. c.

5. 1.
Ioh. 1. 12. c. 3.

16.
Act. 10. 43.

Luc. 7. 50.

e) 1. Tim. 2. 5b
Luc. 2. 11.

Matt. 1. 21.
1. Pet. 1. 19.

Cor. 1. 30.
Col. 1. 20.

f) Rom. 4. 13

g) 1. Cor. 15. 4

h) Rom. 1. 16

i) Ioh. 3. 5.

Tit. 3. 5.

Mar. 16. 16.

Rom. 6. 3.

Eph. 5. 26.

1. Pet. 3. 21.
h) 1. Cor. 10.
16. 17. c. 11.
24. 25.
1) Act. 10. 43.
Rom. 5. 1. c. 3
24. 25. c. 10.
4. 10.
Gal. 2. 16.

missionem peccatorum & iusticiam Christi impetrat, nos justificat & salvat (l).

5. Tum & magnitudo & multitudo bonorum privatorum, ut sunt; ablatio peccati, liberatio à morte, destructio inferni, aversio maledictionis legis, superatio Diaboli, placatio iræ Dei, &c. ut & positivorum, ut acquisitio iustitiæ coram Deo, reseratio cœli, &c. Tot, inquam, tantaq; bona & dona non nisi Christum authorem agnoscunt. Non n. angelus, nedum homo hæc dona effecta dare potuisset, secundum illud Psalmi: Frater redimendo non redimet quemquam, sed omittet illud in æternum (m).

m) Ps. 49. 9.
n) in Ps 91.
Super Job.
In sermone
de Parasce.
Se.
De Virginitate.
De laude
carnis.

6. His addimus testimonia Patrum. Bernhardus inquit (n) Christus secundum tempus quidem pro impiis mortuus est: Secundum prædestinationem autem pro fratribus & amicis. Augustinus: nulla causa veniendi Christo Domino, nisi peccatores salvos facere. Idem: Crux Christi nobis totius causa beatitudinis est: hæc nos à cæcitate liberauit erroris; hæc à tenebris reddidit luci: hæc debellatos reddidit quieti; hæc alienos Deo conjunxit: hæc discordiæ amputatio est; hæc pacis firmamentum: hæc donorum omnium abunda largitio. Hodie crux fixa est, & seculum sanctificatum est. Hodie crux fixa est, & Dæmones dispersi sunt. Hodie crux fixa est, & mors submersa est. Hodie crux vicit, & mors victa est, Hodie Diabolus vinctus est, homo solutus est, & Deus glorificatus est. Idem: Inspice vulnera pendentis, sanguinem morientis, pretium redimentis, cicatrices resurgentis. Caput habet inclinatum ad osculandum, cor apertum ad diligendum: totum corpus expositum ad redimendum. Rabanus: Passio Christi cælum sustentat, mundum regit, tartarum perfodit: in ea confirmantur angeli, redimuntur populi, conteruntur inimici; stabiliuntur subsistentia, animantur vivencia, consentiunt sentientia, illustrantur intelligentia.

7. Deniq; notentur hæc paradoxa. Si Christus non satisfacit passione sua pro peccatis nostris: tum vel sine peccato, vel adhuc in peccatis crimus; aut per nos ipsos aut alios ab eis liberabimur; omnes peri-

peribimus aut servabimur: justitia Dei satisfiet, aut per eam nulla interveniente satisfactione salvi erimus: Christus frustra mortuus erit, nec noster Redemptor ac salvator dici poterit. *Tota S. S. Scriptura faller, omniatq; media salutis à Deo ordinata nullius erunt momenti, &c.*

Error Tertius.

Christus tantum passus est pro lapsu Adæ & peccato originis.

REFUTATIO.

Claritate testimoniorum S. S. Scripturæ de merito Christi convicti Adversarii, ne prorsus, negativam mordicus defendentes, confundantur, relinquunt merito Christi aliquam efficaciam, eamq; ad lapsum Adæ & peccatum originis, cum Pontificiis adstringunt, affirmantes Christum non nisi pro lapsu Protoplastorum & peccato originis satisfecisse.

1. *Quæ certè summa blasphemia est in pretiosissimum & sufficientissimum Sanguinis & Mortis Christi* *ἀντὶ* *τοῦ* *κόσμου*, totamq; ejus passionem & mortem pro omnium hominum atq; totius mundi peccatis, quam clarissimis verbis Sacrosancta Scriptura nobis describit, inquitens (a); CHRISTUS est agnus Dei, qui tollit peccata mundi. Sanguis IESU CHRISTI, Filii Dei, emundat nos ab omni peccato, IESUS CHRISTUS est Propitiatus pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi. Vocabis nomen ejus JESUM, ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. omnia peccata conjecit in eum. Ut redimeret nos ab omni iniquitate. Ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus ejus. Cum mortui essetis in delictis, & præputio carnis vestræ, condescendit cum illo, donans nobis omnia delicta.

2. Huc transferri possunt & illa S. S. Scripturæ dicta (b) que asserunt, non in alio quoquam salutem esse, nec aliud nomen sub celo datum hominibus, in quo oportet nos salvos fieri, per Christum reconciliata esse omnia: eundemq; dedisse semetipsum pretium redemptionis pro omnibus: unaq; oblatione consummasse in sempiternum eos, qui sanctificantur, atq; semel introisse in sancta, æternâ redemptione inventa, & conscientias nostras mundasse ab operibus mortuis: ac propterea esse autorem & consummatorem fidei &c. Ex quibus omnibus, per bonam ac solidam consequentiam, Christum pro omnium hominum omnibus & singulis peccatis satisfecisse, probari posse, nemo inficias ire potest.

3. A quo univ ersalissimo ac sufficientissimo Christi merito, quoq; dependet remissio omnium nostrorum peccatorum, certitudoq; nostræ salutis, quæ alias rata, firma ac certa esse non posset, nec eam à Deo rogare, sperare aut impetrare possemus. Cum verò Christus ipse in oratione Dominica precari doceat (c); remitte nobis debita nostra. Ac remissionem peccatorum certò sperare jubeat: Confide fili, remittuntur tibi peccata; Et S. S. Scripturâ passim hanc certitudinem nostræ salutis nobis proponat, sequitur irrefragabiliter, Christum ejusdem, satisfaciendo pro omnibus nostris peccatis esse autorem.

Monasteri-
ensis libro
restitutione

a) Ioh. 1. 29
1. Ioh. 1. 7.
Matt. 1. 12
Esa. 53. 6.
Tit. 2. 13.
Psal. 110. 8.
Col. 2. 13.
b) Act. 4. 12.
Col. 1. 20.
1. Tim. 2. 6.
Ebr. 9. 12.
14. c. 10. 10.
c) 128.

c) Matt. 6.
11. c. 9. 2.
Luc. 11. 4.
2. Tim. 1. 12
c. 2. 19.
4. Sin
Rom. 8. 35.

d) Rom. 3. 23.
c. 5. 15. 20. c.
11. 32.

4. Sin minus, detrahatur gratia & misericordia Dei, qua supra peccata superabundare (d), in plures abundare, diffundi in corda nostra non posset; nec homines abundantiam gratiae accipientes, in vita per unum Iesum Christum regnare dicerentur, sed excederent peccata Dei gratiam; nec Deus omnium misereretur, nec iustificaremur gratis per illius gratiam; nisi Deus filium suum, quem toti mundo dedit, ad capiendam omnia, tam actualia quam originalia hominum peccata, misisset.

e) Matt. 18.
11.

5. Quin & hoc draco⁹ndu pugnatur cum summa & ineffabili Filij Dei. D. N. I. C. in nos miseros homines dilectione, qua motus de caelo descendit, nostramq; carnem induit, ut abolito in carne sua omni peccato, servaret omnes homines, qui propter peccatum perierant (e). Si enim non ab omni iniquitate nos liberavit, sed pro labe originali tantum satisfecit, minus nos amavit neq; vim suae dilectionis nobis declaravit, quod ipse tanquam filius Dei optime facere potuit, ut ante dictum.

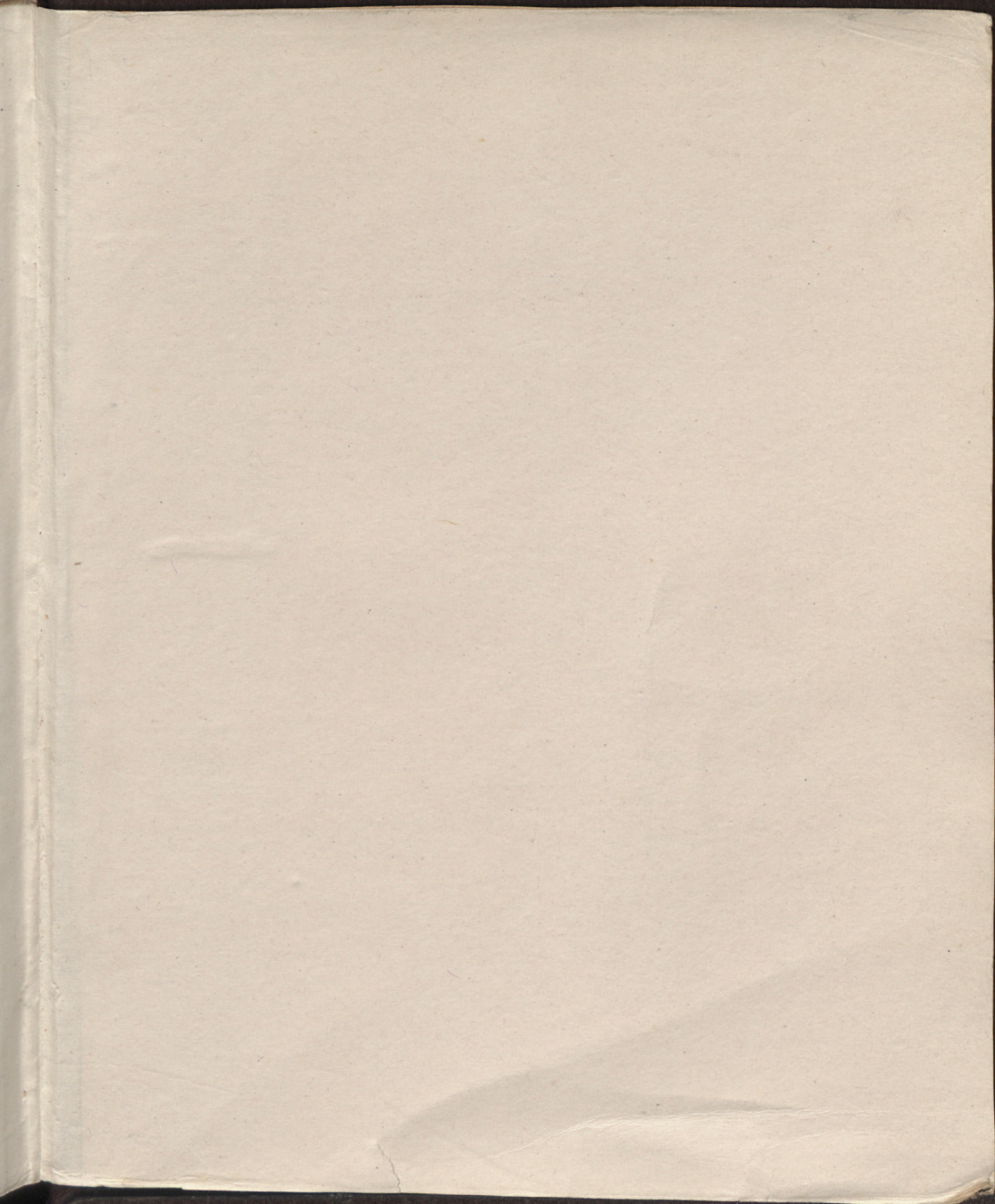
f) 1. Tim. 2. 5.
Esa. 43. 25.
g) Ps. 14. 3.
& 53. 4.
& 49. 9.
Rom. 3. 23.

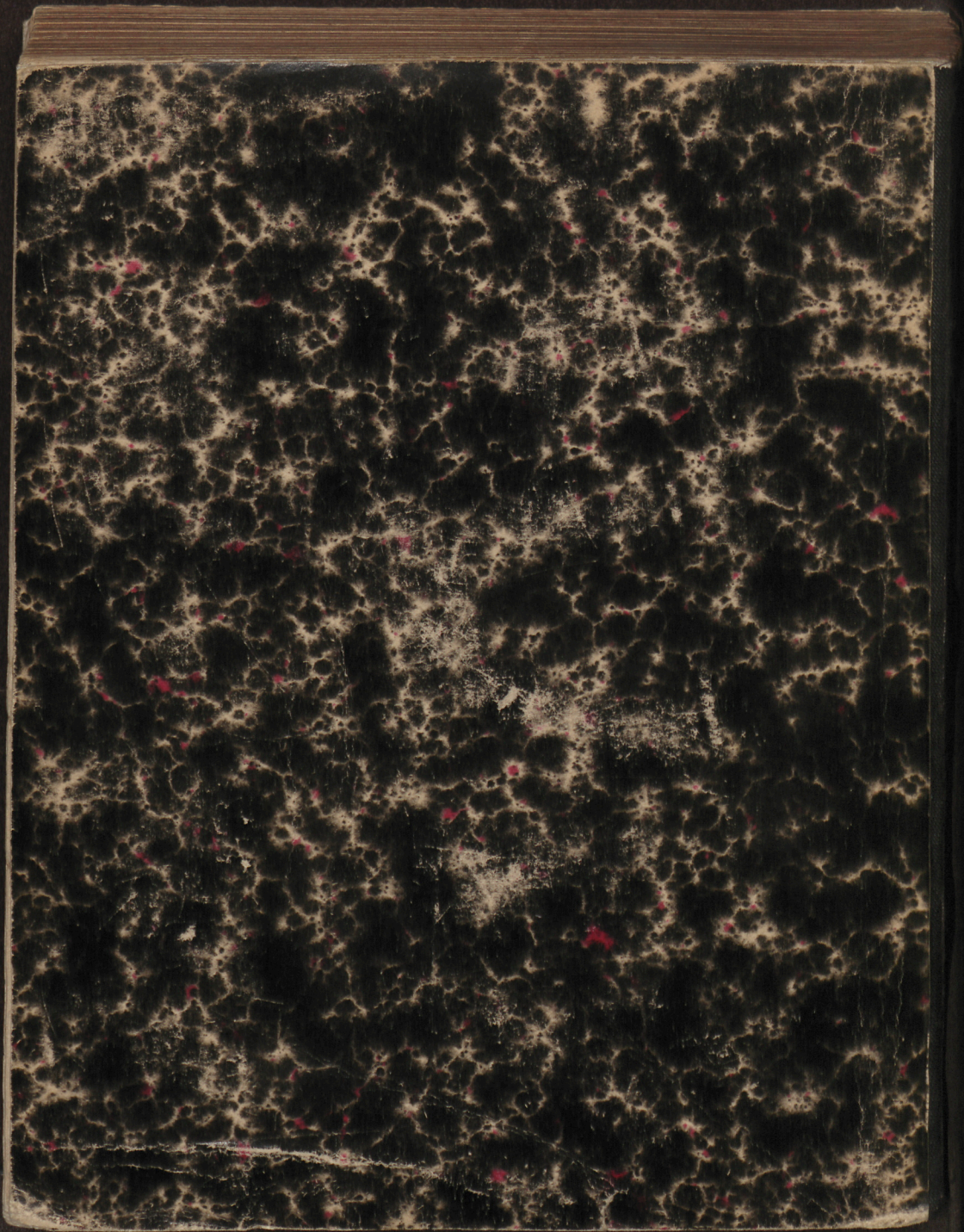
6. Si vero Christus non satisfecit pro actualibus quoq; peccatis, si ab eis liberari cupiamus, necesse est, ut aut alium Mediatorem queramus, aut ipsi nos iudemus. At praeter unum (f), qui unicus est mediator Dei & hominum, & solus delet iniquitates nostras, non est alius, nec potest esse, quia, ut Psaltes inquit, redimendo non redimet quisquam fratrem, sed omittet illud in aeternum. Nec ipsi possumus satisfacere pro peccatis nostris, quia (g) omnes inutiles facii egemus gloria Dei, nec quisquam est, qui faciat bonum, neq; ad unum: & si quid facimus, est id debitum, multis modis imperfectum & pollutum, ita ut severissimo Dei iudicio opponi non possit. Relinquitur itaq; merito soli Christo expiatio omnium peccatorum.

Luc. 17. 10.
Rom. 8. 12.
Esa. 64. 6.
Phil. 3. 8.
Psal. 143. 2.
h) Super 26.
& 121. Psal.
Ad Hilari-
um Epi. 89.
in Cap. 1. ad
Rom.
In serm. 7.
mensis.

7. Ut & Patres totale Christi meritum verbis admodum memorabilibus descripserunt (h). Haymo: Christus totius iustitiae est fundamentum. Idem: Nemo debet de meritis suis presumere, sed omnem salvationem ex Christi merito expectare. Oecumenius: Quomodo fit iustificatio? per remissionem peccatorum, quam in Christo Iesu consequimur. Augustinus: Christi gratia non solum illud delictum solvit, quo obstringuntur infantes ex Adam procreati, sed etiam multa delicta, quae, cum crederint homines, addunt malis moribus. Idem: Justificamur in solo Christo, qui iustitia vera est per fidem. Leo: Effuso pro injustis sanguis iusti, tam potens fuit ad privilegium, tam dives ad pretium, ut si universitas captivorum in redemptorem suum crederet, nulla tyrannica vincula retinerent.

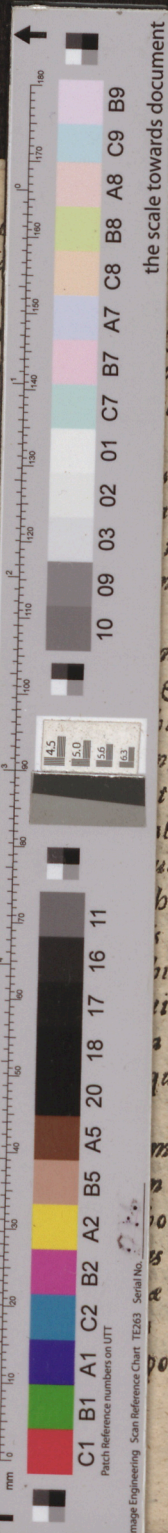

presenti hoc errore pronunciet, qui & olim sua
 auctores partim propagatores in Ecclesia
 Originem Alexandrina Ecclesia antisitem
 Palestinas; nunc iterum resuscitatur à nonni
 rum in proscenium educitur, palliatur, com
 impij hujus dogmatis absurditas eò magis innot
 literarum & rationum stateram examinanda

1. Contrariantur illi scriptura dicta ea, qua
 diabolorum & hominum damnatorum aterna
 desituras esse perspicue confirmant(a): qua ve
 morientem asserunt: Iram Dei mansuram sup
 esse ignem inexstingvibilem, interitum aterna
 ternum, iudicium sine misericordia, pronunciat
 extremo die abiecturum maledictos in supplic
 Quod si itaq; homines damnati usq; in aterna
 lumen & Diaboli in secula seculorum crucia
 tandem erunt salvandi, aut quis finis penis ipj
 Neq; est, ut quis cavilletur, vocabulum aterna
 lutam sine fine perpetuitatem, sed periodicam
 temporis limitatam diuturnitatem denotare. I
 quastioni accommodari non potest: siquidem
 quam convincietur, quod pœna damnatorum
 ra sint, sed potius constat, nullam mutatione
 summi iudicis, quo ad statum rerum. futuram
 aeternum, simpliciter in propria significatione
 quid assumitur, pro figmento reputamus.

2. Deinde & rationes contra prodigiosum h
 tant. 1. Quia damnatorum peccata mortali
 temporalia violant & contempnunt aeternum
 videlicet Deum, & aeternam vitam; iustissime
 aeternis pœnis puniuntur. Cum enim duplex sit
 cundum intentionem acerbatis, & secundum

2) Esa. 66. 24
 Ioh. 3. 36.
 Matt. 3. 12.
 2. Thef. 1. 9.
 Hebræ. 6. 2.
 Iacob. 2. 23.
 Matt. 25. 41.
 Pfal. 49.
 Apoc. 20. 10